

SPIS TREŚCI

PRZEDMOWA	11
WYKAZ SKRÓTÓW	13
ZASADY TRANSLITERACJI I TRANSKRYPCJI	15
1. Transliteracja	15
2. Transkrypcja	16
WSTĘP	21
Uwagi ogólne	21
Stan badań	25
Rozdział 1.	
OPOWIADANIE JAKO NOWY GATUNEK W LITERATURZE	
TAMILSKIEJ	
1.1. Starotamilska proza literacka	33
1.2. Wprowadzenie druku i proza misjonarzy europejskich	34
1.3. Początki współczesnej prozy rodzimej	37
1.4. Renesans tamilski	39
1.5. Prasa	42
1.6. Narodziny nacjonalizmu tamilskiego	44
1.7. Powieść	49
1.8. Opowiadanie	53
1.9. Sytuacja po roku 1947	69
Rozdział 2.	
DŻAJAKANTAN – ŻYCIE I TWÓRCZOŚĆ	
2.1. Biografia	75
2.2. Dorobek literacki	78
2.2.1. Opowiadania	81
2.2.2. Powieści, nowele i eseje	93

Rozdział 3.

DŻAJAKANTAN WOBEC TRADYCJI I NOWOCZESNOŚCI	97
3.1. Realizm wczesnych opowiadań Dżajakantana	97
3.2. Tamilska tradycja literacka w opowiadaniach Dżajakantana	100
3.2.1. <i>Aham i puram</i>	102
3.2.2. <i>Agni praweśam</i>	108
3.2.2.1. Treść opowiadania	109
3.2.2.2. Gra z tradycją: forma, czyli zasady „gry w szachy”	110
3.2.2.3. Gra z tradycją: treść, czyli wyniki „partii szachowej”	115
3.2.3. <i>Aram i maram</i>	119
3.3. Małżeństwo i rodzina w opowiadaniach Dżajakantana	122
3.3.1. Małżeństwo jako dharma	122
3.3.2. Małżeństwo aranżowane – za i przeciw	124
3.3.3. Relacja wuj-siostrzeńcy	131
3.3.4. Idealna żona	133
3.3.5. Obraz rodziny w opowiadaniach Dżajakantana – rzeczywistość czy fikcja literacka?	139
3.4. Problematyka kast w opowiadaniach Dżajakantana	140
3.4.1. Czym jest kasta?	140
3.4.2. <i>Kudi</i> jako jeden z tamilijskich terminów na określenie kasty	142
3.4.3. Bramini – niebramini – niedotykalni	144
3.4.4. Bohaterowie opowiadań Dżajakantana a kasta	147
3.4.5. Bramini	149
3.4.6. Zależności między kastami a czystość rytualna	152
3.5. Tradycja i nowoczesność	157

Rozdział 4.

JĘZYK TAMILSKI – TWORZYWO LITERACKIE DŻAJAKANTANA	161
4.1. Dyglosja tamilska	161
4.2. Język potoczny w literaturze pisanej	163
4.3. Potoczny język tamilski w opowiadaniach Dżajakantana	172
4.3.1. Dżajakantan wobec tradycji i nowoczesności w kwestii użycia języka potocznego	172
4.3.2. Dialekt rykszarzy madraskich	174
4.3.3. Dialekt bramiński w opowiadaniach Dżajakantana	177
4.3.4. Słowa-echo	181
4.3.5. Inne cechy języka potocznego	181
4.3.6. Mowa dzieci	182

4.3.7. Użycie języka angielskiego.....	183
4.3.8. Dżajakantan – pisarz języka potocznego.....	186
ZAKOŃCZENIE	189
BIBLIOGRAFIA.....	195
I. Teksty źródłowe	195
II. Opracowania w języku tamilskim.....	195
III. Opracowania w innych językach	200
INDEKS	211

PRZEDMOWA

Niniejsza książka jest zmienioną wersją mojej pracy doktorskiej pt. *Tradycja i nowoczesność w opowiadaniach Dżajakantana* (2005), przygotowanej pod kierunkiem prof. dr hab. Danuty Stasik w Instytucie Orientalistycznym Uniwersytetu Warszawskiego (obecnie: Wydział Orientalistyczny). Recenzentami rozprawy byli prof. Maria Krzysztof Byrski z Uniwersytetu Warszawskiego i prof. Alexander Dubyanskiy z Państwowego Uniwersytetu Moskiewskiego, których uwagi krytyczne starałem się uwzględnić, przygotowując tekst do druku. Znacznemu skróceniu uległ rozdział poświęcony językowi tamilskiemu, a pozostałe części pracy uzupełniono o nowe elementy. Ponieważ jest to w ogóle pierwsza w języku polskim publikacja książkowa poświęcona problematyce literatury tamilskiej, pracę poprzedza specjalnie opracowana na jej potrzeby propozycja zasad polskiej transkrypcji języka tamilskiego.

*

Chciałbym w tym miejscu wyrazić gorące podziękowania wszystkim, którzy wspierali mnie przy pisaniu tej pracy, zarówno w Polsce, jak i podczas gromadzenia materiałów w Indiach (2002/2003, 2005, 2008). Bez życzliwości i pomocy wielu osób nie byłbym w stanie przygotować tego opracowania.

Przede wszystkim chciałbym podziękować moim opiekunom naukowym z Instytutu Orientalistycznego UW. Byli nimi prof. dr hab. Maria Krzysztof Byrski (w latach 2000–2003) oraz prof. dr hab. Danuta Stasik (w latach 2003–2005), która zgodziła się zostać również promotorem mojej pracy doktorskiej, za co jestem Jej szczególnie wdzięczny. Dziękuję za życzliwość i nieocenioną pomoc, udzielane rady, sugestie i wszelkie uwagi.

Chciałbym również wyrazić moje podziękowania dla prof. K. Nachimuthu z Uniwersytetu Keralskiego (Kerala University) w Tiruwanantapuram (obecnie pracującego w Uniwersytecie im. Dżawaharlala Nehru, Delhi), mojemu pierwszemu nauczycielowi języka tamilskiego, bez którego życzliwości i wsparcia praca niniejsza w ogóle nie mogłaby powstać. Prof. K. Nachimuthu był również tym, który wręczył mi do przeczytania moje pierwsze opowiadanie w języku tamilskim. Było nim *Agni praweśam* Dżajakantana; utwór, od którego – rzecz można

– wszystko się dla mnie zaczęło. Wdzięczny jestem również moim pozostałym nauczycielom języka tamilskiego z Uniwersytetu Tamilskiego (Tamil University) w Tańdźawurze (1998–1999), dzięki którym studia nad egzotycznym dla mnie wówczas językiem przerodziły się w życiową pasję. Serdecznie dziękuję także prof. S. Wenkataramanowi z Madurajskiego Uniwersytetu im. Kamaradża (Madurai Kamaraj University) w Maduraju za udostępnienie mi własnego konta bibliotecznego oraz podarowanie autorskiego egzemplarza monografii Jego autorstwa, której jeszcze nie było wówczas (styczeń 2003) na rynku księgarskim. Prof. V.I. Subramoniam z Międzynarodowej Szkoły Językoznawstwa Drawidyjskiego (International School of Dravidian Linguistics) w Tiruwanantapuram umożliwił mi krótki, acz owocny dla mej pracy pobyt w Szkole. Pamiętam, jak Profesor użyczył mi wtedy własnego klucza do budynku Biblioteki, dzięki czemu mogłem w niej spędzać między książkami nie tylko długie dni, ale i noce. Wiadomość o niedawnej śmierci Profesora przyjmuję z wielkim smutkiem.

Szczególne podziękowania należą się Moim Rodzicom.

Jacek Woźniak
Warszawa, styczeń 2010 r.